

VVA start met jaarthema
Ruimte voor water

Werkloosheid onder
alumni daalt licht

Senior experts voorbereid
op werken na pensionering

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN
EN NETWERKSCHOOL HELICON VELD / FEBRUARI 2014

WA 1 MAGAZINE



COLOFON

Hoofdreductie
Doede Wessels (VVA), Ria Dubbeldam
(gaw ontwerp+communicatie)

Redactie
Marleen Jacobs (VVA), Tamara van Tricht, Erik Hendriks,
Carla Schütte, Edwin Vriezen

Redactieadres
Ledenadministratie & advertentieverkoop
VVA Larenstein
Postbus 350, 6880AJ Velp
T 026-3695725
E info@vva-larenstein.nl / www.vva-larenstein.nl

Opzeggen lidmaatschao
Schriftelijk voor 1 december 2014.

Copyrights
Het auteursrecht berust bij de uitgever en de auteurs.
Overname van artikelen wordt gewaardeerd, mits
voorzien van een deugdelijke bronvermelding.

Aansprakelijkheid
De uitgever en auteurs streven naar juistheid van de
informatie. De uitgever en auteurs aanvaarden geen
aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van
handelingen gebaseerd op onze informatie.

VVA-bestuur
Voorzitter / Ronnie Niesink
E voorzitter@vva-larenstein.nl
T 06-13011395
Penningmeester
E penningmeester@vva-larenstein.nl
Secretaris / Ruben de Haan
E secretaris@vva-larenstein.nl
T 06-31570060
Bestuurslid VVA voor MBCS/Helicon /
Gerben de Graaf
E mbc@vva-larenstein.nl
T 06-12890400
Bestuurslid PR/Communicatie / Doede Wessels
E communicatie@vva-larenstein.nl
T 06-29145206
Bestuurslid Strategie / Marcel Stukker
T 06-53546720
E strategie@vva-larenstein.nl

Regiocoördinatoren
Noord / Liesbeth Fokkes
E noord@vva-larenstein.nl
T 06-25404800
Oost / Henk Vrieling en Riette Voorhaar
E oost@vva-larenstein.nl
T 06-21882424
Zuid / Wilco van Hout en Arian Bossers
E zuid@vva-larenstein.nl
T 06-49866197
West / Ed Rodewijk
E west@vva-larenstein.nl
T 06-21527222

Opdrachtgever VVA Larenstein
Uitgever / VVA Larenstein en gaw ontwerp+communicatie
Druk / Drukkerij Tuijtel
Vormgeving / gaw ontwerp+communicatie, Wageningen
Oplage 4.000
Coverfoto / Theo Bos / Delta programma IJsselmeer
gebied
ISSN: 1879-422X



ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN EN NETWERKSCHOOL HELICON VELP / FEBRUARI 2014

INHOUD / 1 / 14

5 Sluit je aan bij het VVA-netwerk

De VVA heeft voor 2014 nieuwe ambities. Voor het eerst is er een jaar-thema en de nadruk komt nog meer te liggen op binden en boeien van leden. Doe je ook mee?

6 Werkloosheid onder alumni daalt licht

De uitkomst van de werkgelegenheidsenquête stemt positief. Hebben we de top bereikt?

12 Deltaprogramma voor onze toekomst

Herbert Bos, directeur Deltaprogramma IJsselmeergebied: ‘Over 25 jaar moeten mijn kinderen me erop kunnen aanspreken dat ik me heb ingezet voor hun veiligheid en leefkwaliteit.’

14 ‘Alles met houtvezel is te certificeren’

In haar advieswerk helpt Frida van der Veen bedrijven op weg naar certificering van bosproducten; de beste garantie om bos te behouden.

16 Stelling: Werkgelegenheid trekt weer aan

Zien VVA-leden al tekenen dat de arbeidsmarkt weer aantrekt? Zes persoonlijke reacties.

18 Senioren voorbereid op werken na pensionering

Hoog tijd om na te denken over duurzame inzetbaarheid nu bekend is dat we langer willen (en moeten) werken.

20 VVA-lid Lizette Koekkoek

Ze is een teamspeler en zoekt dat ook in haar werk als senior adviseur groen en landschap bij gemeente Roosendaal.

Verder

Workshop Samen Werken / VVA-nieuws & agenda / VVA-leden zoeken kansen



Ronnie Niesink, voorzitter VVA Larenstein

Vorig jaar zijn we gestart met het vernieuwen van onze media. De verandering van VVA Magazine zal niemand zijn ontgaan. Aan een nieuwe website wordt volop gewerkt. Maar er gebeurt meer. De afgelopen maanden heeft de VVA flinke stappen gezet en antwoorden gegeven op vragen van leden. Die zijn vertaald in speerpunten en worden behandeld tijdens de voorjaars-ALV op 11 april. Ook hebben we de eerste stappen gezet om zowel intern als extern slagvaardiger te zijn. We hebben bijvoorbeeld een compacter bestuur voorgesteld. De plannen daarvoor zijn uitgewerkt en krijgen invulling. Zo gaan de regiocoördinatoren zich minder richten op bestuurstaken, waardoor ze meer tijd krijgen voor wat ze het liefst doen: thematisch gerichte activiteiten verzorgen. We zijn zeker op de goede weg. In dit magazine lees je in de bijdrage van bestuurslid Strategie, Marcel Stukker, op pagina 4 meer over onze ambities. En wat jij als VVA-lid daaraan hebt en zelf bij kunt dragen. Wat voor leden vooral zichtbaar wordt is de introductie van een thematische aanpak van activiteiten. Voor 2014 hebben we gekozen voor het thema ‘Ruimte voor Water’. Momenteel speelt zich heel wat af binnen de sector water. Denk aan projecten als Ruimte voor de rivier waar veel projec-

ten in uitvoering zijn of nog komen en denk aan het Deltaprogramma dat Nederland veilig moet maken vanaf 2050. Als aftrap van het themajaar vertelt Herbert Bos, directeur van het Deltadeelprogramma IJsselmeergebied, er in dit nummer over. Ook in volgende edities van VVA Magazine komt het thema Ruimte voor Water telkens terug: in interviews, achtergrondverhalen, excursies en andere activiteiten. Aan het activiteitenprogramma wordt momenteel breed invulling gegeven. Want het gaat niet alleen in letterlijke zin over ruimte voor water, dus om waterkwantiteit, maar ook om ruimte voor waterkwaliteit, windmolens in zee, hygiëne, waterecologie en ga zo maar door. Ik nodig jullie allen dan ook van harte uit om deel te nemen aan of het voortouw te nemen bij activiteiten. Houd naast dit magazine onze website en nieuwsbrief in de gaten. Het wordt zeker de moeite waard.

Tot slot: in dit magazine lees je over de resultaten van liefst twee VVA-onderzoeken: de werkgelegenheidsenquête en het onderzoek naar carrièreperspectieven en behoeften van de senior experts. Onderzoeken waar alumni en de VVA hun voordeel mee kunnen doen.

Heldere uitleg van UAV 2012

Met slechts zeven VVA-leden volgden we op 28 november de door VVA georganiseerde workshop UAV 2012. Maar het was ontzettend leerzaam en gezellig. In een ochtend werd de Uniforme Administratieve Voorwaarden (UAV) voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken behandeld en vlogen de voor ons allen zo sprekende anekdotes over tafel. Yuri Wolf van Yuri Advies heeft jaren bij het CROW gewerkt en kan veel vertellen over do's en don'ts rondom de bestekken. Een terugkomend onderdeel van een bestek of een werk is de UAV, die veelal de administratieve zaken tussen een opdrachtgever en opdrachtnemer regelt. In de workshop werden de verschillen aangehaald tussen de oude UAV van 1989 en de nieuwe van 2012. Het lijkt heel theoretisch, maar

voor opdrachtgevers en opdrachtnemers is het ook de kunst om deze teksten op een eigen manier te lezen en in te zetten. De welbekende manieren om extra geld te krijgen werden voorgelegd en aan de hand van de nieuwe UAV behandeld. Wolf wist de nieuwe UAV helder en praktisch over te brengen. Voor veel bedrijven en de overheid is de UAV een onmisbare schakel in het laten uitvoeren van werken. Ik adviseer iedereen om deze workshop te volgen en zie graag een vervolg tegemoet.

Interesse in de workshop? Laat het weten via info@vva-larenstein.nl. VVA-leden 25 euro en niet-leden 35 euro. Bij voldoende aanmeldingen gaat de VVA kijken of de workshop nog een keer is te geven.

Ruben de Haan



Word jij regiocoördinator (nieuwe stijl) Noord of West?

Bestuurslid, dat is saai! Denk jij dat ook? Dan hebben we hier een leuke uitdaging voor de degenen die wel eens iets voor de VVA zouden willen doen, maar niet in het bestuur willen. Niet in een hokje, maar vrijheid en ruimte voor handelen binnen een aantal bestuurlijke kaders. We zoeken namelijk regiocoördinatoren. Nee, geen bestuursleden. Gewoon iemand die zich in wil zetten voor de vereniging, een goed netwerk heeft en weet hoe het netwerk van de VVA in de regio (uit)gebouwd kan worden. En nee, je hoeft zelf niet in de uitvoering, tenminste als jij je netwerk goed weet in te

zetten en je regioteam bouwt zodat zij jou kunnen ondersteunen. Samen – regioteam en regiocoördinator – gaan we vanaf nu de activiteiten in de regio vormgeven. Jouw bestuurszaken worden afgehandeld door het bestuurslid Regiozaken, die er ook is als sparringpartner. Dit laatste geldt ook voor het bestuurslid Strategie.

Denk je van 'hmm zou wel iets kunnen zijn' of nog liever 'Yes! dit zou ik wel willen', neem dan contact op met onze voorzitter Ronnie Niesink, telefoon: 06-13011395. E-mail: voorzitter@vva-larenstein.nl.

Gezocht: bestuurslid Regiozaken

Ben jij het type van besturen is leuk maar na praten moeten we toch ook echt aan de slag! Herken jij je in de kreten enthousiast, doorzetter, netwerker, ontwikkelaar? Dan ben jij degene die wij zoeken! Binnen het bestuur hebben we de nieuwe functie 'bestuurslid Regiozaken'. De eerste taak van dit bestuurslid is de regiocoördinatoren ondersteunen bij het bouwen van hun regiotteams. Hiervoor werk je samen met Marcel Stukker, bestuurslid Strategie. Hoe uitdagend deze functie is bepaal jij voor een groot deel zelf. Natuurlijk zitten er ook wat bestuursverplichtingen aan. Door te werken met taakverantwoordelijke bestuursleden proberen we de bestuursverplichtingen zoveel mogelijk te beperken.

Wil je meer weten? Neem dan contact op met onze voorzitter Ronnie Niesink, telefoon: 06-13011395. E-mail: voorzitter@vva-larenstein.nl.

Jos Coonen directeur a.i. Wageningse Opleidingen

Het College van Bestuur VHL heeft Jos Coonen benoemd tot interim opleidingsdirecteur van de Wageningse Opleidingen. Hij volgt Geartsje Oosterhof op. Coonen is een ervaren interim-manager die de afgelopen 15 jaar heeft gewerkt binnen het hoger onderwijs, onder meer bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Bij de Wageningse Opleidingen zal hij zich toeleveren op de hoofdlijnen van het onderwijsbeleid, de profilering van de locatie Wageningen en de bedrijfsvoering.

Agenda voorjaars-ALV 11 april

Ontvangst: 9:00 uur

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Mededelingen en ingekomen stukken
4. Moment van stilte voor onze overleden leden
5. Jaarverslag 2013
6. Financiën
 - Goedkeuren financieel jaarverslag 2013
 - Verslag kascommissie
 - Benoeming nieuwe kascommissie
7. Uitwerking onderzoek SAV

Pauze

8. Bestuurszaken
 - Samenwerking VVA en VHL
 - Alumnibeleid
 - Opzet regio's
9. Rooster van aftreden
10. Activiteiten 2014
11. Concept notulen ALV 15 november 2013
12. Sluiting



Een nieuw jaar, nieuwe ambities. Bestuurslid Strategie Marcel Stukker legt aan de hand van vragen en antwoorden uit waar het bij de VVA om gaat: boeien en binden van vakgenoten en een leven lang leren. En daar kan iedereen een bijdrage aan leveren.

Sluit je aan bij het inspirerende VVA-netwerk!

Al eens bedacht wat wij als ingenieurs over de hele wereld aan werk verzetten?

Op dit moment woont ongeveer 50 procent van de wereldbevolking in steden, vaak in kwetsbare delta's. De Verenigde Naties voorspellen dat in 2050 ongeveer 70 procent van de (sterk gegroeide) wereld-bevolking in stedelijke gebieden woont. Dit betekent werk aan de winkel voor onze ingenieurs en VVA-leden overal ter wereld. Van belang hierbij is: opereer vanuit netwerken!

Wat betekent dit voor jou als ingenieur van Van Hall Larenstein of Helicon?

Een netwerk staat voor relaties die je verder kunnen brengen in je carrière, voor kennis opdoen en delen en voor elkaar wakker houden om op koers te blijven. En ja, wordt kennis omgezet naar kennissen dan ontstaat de extra factor waardoor een hecht en inspirerend netwerk ontstaat van mensen die elkaar het beste gunnen. En dat is belangrijk, voor nu en in de toekomst. Crisis of geen crisis. En dat

wordt nogal eens vergeten. Wij zetten hier als VVA vol op in.

Hoe aansluiten? Door leden te "raken". Leden raken vanuit de passie voor hun vak, trots op het feit dat we een verbindende schakel vormen tussen mensen en het "maken" van een leefbare aarde en niet op de laatste plaats, ons bewustzijn dat "we" samen echt meer zijn dan alleen, als individu.

De VVA zet in op het boeien en binden van vakgenoten en een leven lang leren. Voor een herkenbare programmering kiezen wij vanaf dit jaar voor een landelijk thema, namelijk 'Ruimte voor water'. Aan het thema 'Ruimte voor Water' worden de activiteiten binnen de regio's opgehangen, zodat er samenhang en herkenbaarheid ontstaat. Een thema krijgt hiermee meer body. Binnen de regio's zorgen regiocoördinatoren (nieuwe stijl) samen met regiotteams voor een

verdieping van het thema. Zij vormen hiermee een enthousiaste club mensen en kiezen zelf de vorm waarin zij een en ander aan de leden aanbieden. Als verbindende factor en schakel tussen de regio's en het bestuur is er het (nieuw ingestelde) bestuurslid Regiozaken, waardoor de regiocoördinatoren zich veel meer met de daadwerkelijke programmering en netwerken in de regio kunnen bezighouden.

Wat kun jij doen binnen ons netwerk?

Wat ons betreft veel! En dan hebben we het vooral over je "intentie" en niet op voorhand over "tijd"! Wij stimuleren ingenieurs die hun talent, ondernemerschap en passie inzetten en zichtbaar op willen treden. En ja, dat gaat je zeker wat opleveren als het gaat om je carrière, kennis en vaardigheden, "wakker" blijven en een internationaal netwerk.

Zie je de waarde van een inspirerend netwerk en wil je hier deelgenoot van zijn? Sluit je dan bij ons aan. Dit is al mogelijk door bijvoorbeeld eenmalig een activiteit te organiseren of een bijdrage te leveren aan een bijeenkomst in jouw regio. Zonder verdere verplichting. Je kunt ook structureel zitting nemen in een regioteam of vanuit de rol van regiocoördinator Noord of West (nieuwe stijl) en hiermee direct inhoud geven aan netwerken.

Wil je direct een bijdrage leveren binnen een nieuw te formeren team 'regio's op koers 2016' en hiermee inhoud geven aan een regionale programmering rondom het binden en boeien van leden? Neem dan contact op met Ronnie Niesink, 06-13011395 of strategie@vva-larenstein.nl. Een speciale oproep doen we aan pasafgestudeerden. Je werkt hiermee direct aan je eigen netwerk, carrière en persoonlijke ontwikkeling.

TEKST MARCEL STUKKER

Werkloosheid onder alumni daalt licht

De werkloosheid onder afgestudeerden van Hogeschool Van Hall Larenstein Velp en Wageningen en Netwerkschool Helicon Velp lag in september 2013 op 6,3%. Een heel lichte daling ten opzichte van 2012 (6,7%). Deze uitkomst van de werkgelegenheidsenquête WERK2013 van VVA Larenstein stemt positief. Hebben we de top van de werkloosheid gehad?

Circa 6000 afgestudeerden zijn via e-mail benaderd om mee te doen met de werkgelegenheidsenquête. 826 mensen (14%) gaven hieraan gehoor. ‘Leuk is dat ook veel mensen, die geen VVA-lid zijn, meedoen’, reageert Marleen Jacobs van het VVA-bureau, die de enquête heeft uitgezet. ‘De helft van de respondenten is geen lid. Ook is het erg leuk dat afgestudeerden in het buitenland de moeite nemen om de enquête in te vullen. We hebben reacties uit Polen, IJsland, Papua Nieuw Guinea, Suriname en ga zo maar door. In totaal twintig verschillende landen.’

Beter dan landelijk

Na terugzending van de enquêtes maakte Jacobs de balans op: 67% van de respondenten zegt vast werk te hebben en 8% tijdelijk werk. De overigen zijn student (2,5%), gepensioneerd (4%), huisvrouw of -man (0,8%) of werkloos (6,3%). Al wenst de VVA niemand een werkloos bestaan toe, heugelijk is wel dat afgestudeerden van VHL en Helicon het een stuk beter doen dan het landelijk gemiddelde. Het CBS noteerde in september 2013 een werkloosheid van 8,5%. En wie weet is de werkloosheid voor VHL- en Helicon-afgestudeerden over zijn top heen sinds de recessie in 2008 begon met een werkloosheid van slechts 1,5%. Zoomen we in naar opleidingsdomein dan zien we dat bij diermanagement/veehouderij de werkloosheid momenteel het laagst is (2,5%). Het hoogst is die bij aanleg/beheer van bos en natuur (7,7%), internationale studies zoals International Business and Management Studies, tropische landbouw, etc. (7,0%) en ontwerp & inrichting tuin, stad en landschap (5,7%). Verder laat de enquête zien dat pasafgestudeerden een hogere kans op werkloosheid hebben dan langer afgestudeerden (zie grafiek pagina 8). Daarnaast hebben 55+’ers ook een hogere kans op werkloosheid.

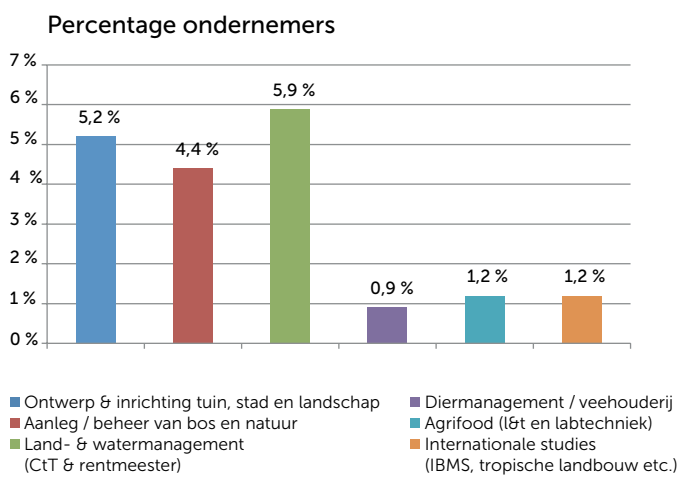
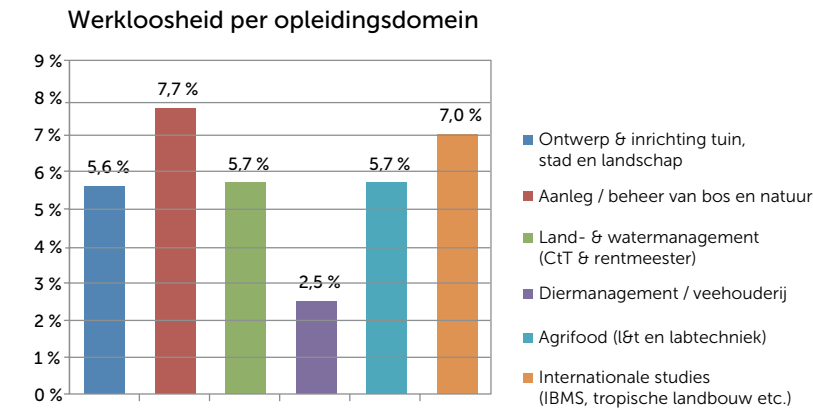
Bijbanen en ondernemerschap

In de enquête ging speciale aandacht uit naar de vraag of mensen tijdens hun studie ook werkten en in hoeverre dit bijdroeg aan hun carrière. 63% gaf aan tijdens hun studie een bijbaan te hebben ge-

had, in twee derde van de gevallen niet vakgericht. De mensen met een vakgerichte bijbaan vinden dat het hen kansen bood om werkervaring op te doen, wat een positief effect had op hun carrière. Ondernemerschap scoort hoog onder afgestudeerden: 19%. Landelijk ligt dat op 14%. Het ondernemerschap is het hoogst bij land- & watermanagement (cultuurtechniek en rentmeesterij) (6%), ontwerp & inrichting tuin, stad en landschap (5%) en aanleg/beheer van bos en natuur (4%).

‘Heugelijk is dat de werkloosheid onder afgestudeerden van VHL en Helicon lager is dan het landelijk gemiddelde’

Vrijwilligerswerk is voor veel afgestudeerden een gewone zaak: 50% doet vrijwilligerswerk (landelijk gemiddelde 45%). Bijvoorbeeld bij scouting of de Wereldwinkel en vaak in de groene sector. Sommigen zijn bestuurlijk actief maar meer mensen doen praktisch werk. Lees verder op pagina 8 >



Twee VVA’ers over hun werkervaringen

VVA Magazine vroeg twee respondenten van de werkgelegenheids-enquête naar hun persoonlijke werk-ervaringen. Beiden gingen tijdens de recessie de arbeidsmarkt op.

Bob Hubers Bos- en Natuurbeheer (2008)



Bob Hubers heeft de baan die hij graag wilde: boswachter op de Mookerheide.

‘Blijf in je vakgebied ervaring opdoen, anders ben je er zo uit.’ Dit advies geeft Bob Hubers aan werkzoekenden. Sinds hij in 2008 bij Van Hall Larenstein afstudeerde zit hij nu op een goede plek bij Natuurmonumenten. Op school kreeg hij de indruk dat het wel moest lukken met een baan. ‘De sector vergrijsd, werd ons verteld.’ Ondertussen stond Nederland aan het begin van de recessie. ‘Ik solliciteerde maar kwam er als pasafgestudeerde niet tussen.’ Hubers schreef zich in bij een uitzendbureau en werkte bijna vier jaar in het groot groenonderhoud en haalde een certificaat boomverzorging. Toen hij in 2012 een vacature tegenkwam bij Natuurmonumenten als boswachter op de Mookerheide, solliciteerde hij meteen. Hubers had er al twee keer stage gelopen: tijdens zijn Helicon-opleiding en vervolgens bij Van Hall Larenstein. Die stages werkten in zijn voordeel. Inmiddels heeft hij zijn tweede jaarcontract en hoopt hij op den duur een vaste aanstelling te krijgen. ‘Het was een kwestie van geduld en geluk’, zegt Bob Hubers achteraf over deze baan.

Adviezen en ideeën

In het werkgelegenheidsrapport WERK2013 ziet VVA Larenstein een bevestiging van de noodzaak om alumni te ondersteunen bij het zoeken naar werk. Ook voor ondernemers, waarvan een derde meer kansen voor opdrachten zoekt.

Uit de wens van velen om op de hoogte te worden gebracht van bij- en nascholing, ziet VVA Larenstein een duidelijk latente behoefte aan scholing. Met Hogeschool VHL en Netwerkschool Helicon Velp houden we contact om te kijken hoe we in deze informatie kunnen voorzien. Via de website en VVA Magazine wijzen we leden al op scholingsmogelijkheden. Het afgelopen jaar bracht VVA Magazine iedere keer een cursus of workshop van VHL Trainingen & Cursussen onder de aandacht en in dit nummer leest u meer over de training Samen Werken (zie pagina 21).

TEKST RIA DUBBELDAM I.S.M. MARLEEN JACOBS

FOTO ERIK HENDRIKS EN BEN KOKS

Het volledige rapport van de werkgelegenheids-enquête staat op de website van VVA Larenstein:

[www.vva-larenstein.nl/download/vva/werkgelegenheid2013.pdf](http://www.vva-larenstein.nl/download/vva/werk_gelegenheid2013.pdf)

Lees meer over de werkgelegenheid voor senioren en gepensioneerden op pagina 18.



Oike Vlaanderen aan het werk voor Werkgroep Grauwe Kiekendief. In haar hand houdt ze een kuiken blauwe kiekendief, die nog zeldzamer is dan de grauwe kiekendief.

Oike Vlaanderen Milieukunde en Land- en Watermanagement (2011)

‘Ik zit in de meest luxe situatie die je je maar kunt bedenken. Ik ben gevraagd!’ Oike Vlaanderen werkt sinds 2011 bij de Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief die zich internationaal inzet voor akkervogels, in het bijzonder de grauwe kiekendief en veldleeuwerik. ‘Ik deed al wat vrijwilligerswerk en toevallig kwam er een plek vrij.’ Op dat moment zat ze driekwart jaar zonder baan en had ze haar deeltijdopleiding bijna afgerond.

Met die deeltijdopleiding maakte ze een bijzondere carrièremove. Vlaanderen werkte voorheen als technicus bij een theatergezelschap. ‘Heel leuk, maar fysiek zwaar werk dat ik niet tot mijn 65ste zou kunnen volhouden.’ Bij oriëntatie op ander werk zag ze dat voor de interessante banen veelal een hbo-diploma werd vereist. Die had ze niet. Ze besloot bij VHL Leeuwarden de deeltijdopleiding Milieukunde te doen. Haar minor Ecohydrologie en het afstudeeronderzoek deed ze bij Land- en Watermanagement in Velp. Daarna volgde ze nog Technische Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. ‘De grijze kanten van het milieu leerde ik in Leeuwarden, de groene kennis bouwde ik uit in Velp, en de meer beleidsmatige insteek deed ik op aan de universiteit. Ik heb zo de kersjes op de taart gezet.’ De combinatie techniek, ecologie en beleid kan ze goed gebruiken in haar werk. ‘Ik houd me bezig met de beleidslijnen, onderhoud contacten met overheden, boerenorganisaties en terreinbeherende organisaties, doe de projectadministratie en dergelijke. Ondertussen ben ik ook geschoold in onderzoeksrapporten lezen en interpreteren.’

VVA NIEUWS

Heb jij de workshop Prezi gemist?

Wat jammer. Het was zo’n goede besteding van de vrijdagmiddag in januari. Of je nu in korte tijd een indruk wilde krijgen van het programma Prezi of direct al aan de slag wilde met je eerstvolgende presentatie; het maakte niet uit.



Narda van der Krogt van communicatiebureau De Lynx, die de workshop verzorgde, deed dit op een enthousiaste, duidelijke en eenvoudige wijze. Na een klassikale inleiding kon iedere deelnemer zelf aan de slag. Voor de een was dit een opdracht maken om zo wat te leren spelen met het programma. Voor de ander betekende het het maken van een eigen presentatie. Ieder kon in zijn eigen tempo de theorie omzetten in de praktijk,

wat prettig was voor alle deelnemers. Van der Krogt hielp waar nodig bij het vinden van oplossingen of gaf nog eens nader uitleg voor wie daar behoefte aan had.

Al met al een geslaagde middag met een gemêleerd gezelschap aan deelnemers: jongeren en ouderen, vakgenoten en communicatiemedewerkers, mannen en vrouwen, actieve deelnemers en geïnteresseerd luisterende.

Beide middagen in januari waren volgeboekt. Mocht je nu toch nog graag een workshop Prezi willen volgen, meld dat dan even bij het VVA-bureau via info@vva-larenstein.nl. Bij voldoende deelname organiseert de VVA opnieuw een Prezi-workshop. Leden betalen 30 euro. Geen lid? Geen probleem, je betaalt dan gewoon iets meer, namelijk 35 euro. Je kunt natuurlijk ook lid worden dan kun je, gratis of tegen gereduceerd tarief, deelnemen aan alle activiteiten.

Liesbeth Fokkes

Nieuwe vestigingsdirecteur Netwerkschool Helicon MBO Velp

Na 4,5 jaar Helicon neemt vestigingsdirecteur Anke Visser op 1 maart afscheid van Netwerkschool Helicon MBO Velp. Zij wordt directeur van het CIOS Heerenveen, onderdeel van het Friesland College. Haar opvolger is Willy Koppens, tot 1 maart vestigingsdirecteur van Studio T, onderdeel van Helicon Opleidingen. Koppens is 63 jaar en woont in Deurne. Sinds zijn studie economie aan Universiteit Tilburg werkt hij nu ruim 35 jaar in het groene beroepsonderwijs. Aanvankelijk als docent economie en cursuscoördinator, later in directiefuncties op verschillende vestigingen van Helicon: Helmond, Deurne, bedrijfsopleidingen Boxtel en Tilburg. Als docent heeft hij op verschillende scholen les gegeven. Hij heeft bijzondere belangstelling voor onderwijsinnovatie, de relatie met het bedrijfsleven, maatschappelijke oriëntatie en team- en onderwijsontwikkeling. Hij heeft ontzettend veel zin om per 1 maart te starten in Velp. Op donderdag 13 maart is er tijdens het Heliconcafé gelegenheid om Willy Koppens de hand te schudden en afscheid te nemen van Anke Visser.

Willy Egberink opleidingsdirecteur LWM a.i.

Het College van Bestuur van Van Hall Larenstein heeft Willy Egberink benoemd tot interim opleidingsdirecteur Land- en Watermanagement. Hij volgt Jos Wintermans op, die op eigen verzoek is teruggetreden. Egberink is een ‘onderwijsman’. Hij werkt al zijn hele leven in en voor het onderwijs (een ROC, een kenniscentrum, een hogeschool). Op dit moment is hij consultant en interim manager. Hij heeft geschiedenis, economie, sociologie en polemologie

gestudeerd in Groningen. De MBA heeft hij behaald bij Nijenrode. Binnen LWM wil hij samen met de directe collega’s werken aan het verbeteren van de kwaliteit, de instroom, het opleidingsrendement en de financiële positie. De opleiding moet zich ontwikkelen, als onderdeel van de ambities van Hogeschool VHL. Kortom: verbeteren op de korte termijn en vernieuwen op de middellange termijn.

Studentonderneming van het jaar

GOED ONTSPANNEN, de massagepraktijk van Denise Kerssen, is op 9 januari verkozen tot de beste studentonderneming van 2013 van

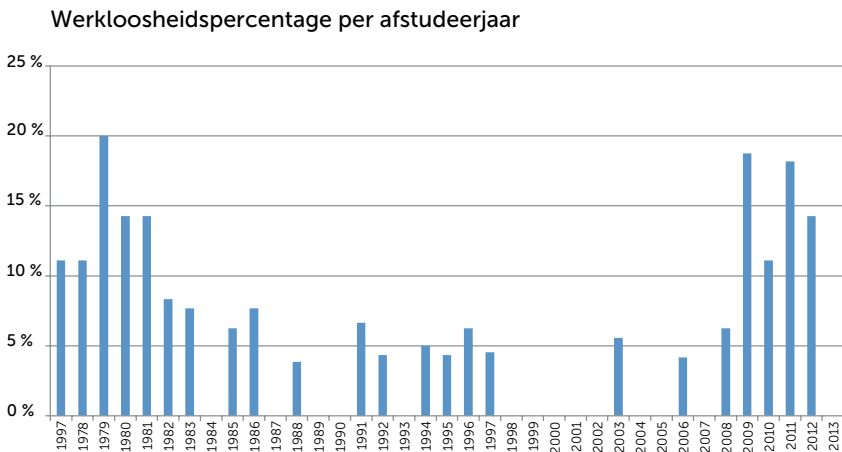


Netwerkschool Helicon MBO Velp. De hoofdprijs bestond uit € 1000,- en een mooie beker. Op de tweede plaats kon Dario Duyves overtuigen met zijn onderneming Dario Duyves, Wildlife media. De derde plaats wist Tamara Schmidt te veroveren met laagdrempelig hondenadvies en haar

onderneming TAM for Dogs. In totaal gingen 13 jonge ondernemers de strijd aan met hun start-up onderneming. Denise Kerssen is gecertificeerd masseuse en volgt de opleiding Wellness & Lifestyle. Zij geeft de massages voor GOED ONTSPANNEN in haar praktijkruimte in Velp. Met de prijs kan zij haar bedrijf uitbreiden en zichzelf verder ontwikkelen als ondernemer. Drie jaar geleden was de eerste keer dat Netwerkschool Helicon Velp de wedstrijd organiseerde. Het is het afsluitende onderdeel van een op maat gesneden programma voor het opzetten van studentondernemingen. In het project geven studenten hun droom vorm en testen zij of er markt voor hun onderneming is.

Rectificatie

In het vorige VVA Magazine stond in de rubriek In Bedrijf bij het fotobijschrift de naam van junior rentmeester Marten Korfage van Van Lanschot Nannenga Naus Rentmeesters BV verkeerd gespeld. VVA Magazine biedt daarvoor excuses aan. Op de website van VVA Larenstein staat in de pdf de naam van Marten Korfage wel goed genoteerd.



‘Met het Deltaprogramma beslissen we over de toekomst van volgende generaties’



Als directeur van het Deltaprogramma IJsselmeergebied is Herbert Bos verantwoordelijk voor de besluitvorming over veiligheid en zoetwatervoorziening in het IJsselmeergebied. En dan ook nog eens voor de lange termijn: niet alleen voor maar ook ná 2050. ‘Wanneer ik over 25 jaar in mijn leunstoel zit, moeten mijn kinderen me erop aan kunnen spreken, dat ik me heb ingezet voor hun veiligheid en kwaliteit van leven.’

Herbert Bos werkt vanuit Lelystad, maar deze vrijdag heeft hij een afspraak bij Rijkswaterstaat in Utrecht. Mooi centraal gelegen in Nederland en ideaal om elkaar te ontmoeten. Bos is een vlotte verteller en neemt het initiatief. ‘Zal ik eerst even mijn achtergrond schetsen?’ Hij steekt van wal. ‘In 1984 begon ik op de Middelbare Bosbouw en Cultuurtechnische School, de MBCS in Velp. Ik zat in een speciale klas, waardoor ik na het tweede jaar kon overstappen naar de Hogere.’ Bos deed dat en studeerde in 1990 af in land- en watermanagement. ‘Daarna heb ik nog een jaar op school gewerkt, als programmeur’, zegt hij glimlachend. Programmeren stelde destijds nog niet zoveel voor. Daarna ging zijn carrière snel: hij kwam bij het RIZA, het voormalige rijksonderzoeksinstituut voor waterbeheer in Lelystad. Daar ervoer hij hoe belangrijk waterveiligheid is. ‘Met een paar waren we verantwoordelijk voor de hoogwatervoorspelling en net in de weken van de hoogwaterdreiging in 1995 had ik de pieper. Drie weken hebben we dag en nacht diensten gedraaid. We kregen tot CNN aan toe aan de lijn.’

Overstroming in Mozambique

In 1997 zegde hij zijn baan op om met zijn vrouw Marijke Jaarsma mee te gaan naar Mozambique. ‘Zij werkte voor ontwikkelings samenwerking en het lukte mij om bij de lokale vestiging van Unicef een heel leuke baan te vinden.’ Eenmaal daar kon hij meteen aan de slag. Diepe indruk maakte de overstroming in 2000, waarbij 650 mensen omkwamen en honderdduizenden mensen hulp nodig hadden. ‘Er kwamen allerlei hulporganisaties met de beste bedoelingen, maar organisatorisch was het een chaos. Met mijn achtergrond en kennis van taal en cultuur, kon ik me heel nuttig maken.’ Vier jaar later kwamen hij en Marijke, zwanger van hun eerste kind, terug. Herbert groeide door als projectmanager en leidinggevende. Eerst bij DHV en vanaf 2008 bij de provincie Overijssel. Natuurlijk was er ook weer water.

Hij werd programmaleider Ruimte voor de Vecht. ‘Het Vechtdal is de mooiste gebiedsontwikkeling van Nederland. We hebben er veel bereikt: de Vecht wordt inmiddels omgevormd tot een halfnatuurlijke rivier.’ In 2012 droeg hij de gebiedsontwikkeling over en werd hij de Overijsselse coördinator/regisseur van het deltaprogramma. ‘Ik ondersteunde de gedeputeerde voor de Overijsselse inbreng in alle relevante deelprogramma’s.’

Deltaprogramma IJsselmeergebied

En toen, halverwege 2013, kwam de functie directeur Deltaprogramma IJsselmeergebied vrij. ‘Inhoudelijk zat ik er al goed in. Er werd iemand gezocht om de klus af te maken en daar ben ik niet de slechtste in.’ Met de klus afmaken doelt Bos op het advies dat het deelprogramma in mei moet inleveren bij Deltacommissaris Wim Kuijken. ‘Hij legt het samen met de andere delta-adviezen voor aan de landelijke politiek. Het is aan hen om besluiten te nemen.’ Het Deltaprogramma maakt belangrijke keuzes voor de periode tot en zelfs ná 2050. ‘Overheden zijn gewoonlijk goed in het maken van langetermijnvisies, maar hier nemen we ook echt besluiten voor deze lange termijn. Dat doen we in de wetenschap dat de klimaatverandering onomkeerbaar is. De zeespiegel stijgt en nattere en drogere periodes wisselen elkaar af. We moeten dus wel besluiten nemen voor de lange termijn, niets doen is geen optie. Het is zoals Cees Veerman van de Deltacommissie zei en wat leidde tot het Deltaprogramma met negen deelprogramma’s: ‘De dreiging is niet acuut, maar de opgave is wel urgent.’

Grootste zoetwaterbekken

Bos heeft met zijn deelprogramma IJsselmeergebied een groot werkgebied. Hij somt op: ‘Noord-Holland, Utrecht, een stukje Gelderland, Flevoland, Overijssel, Friesland en zelfs een stukje Drenthe. Alle dijkringen en dijken langs het IJsselmeer vallen eronder. De Deltabeslissing

‘Bestuurders zijn gewoonlijk goed in het maken van langetermijnvisies, maar hier nemen we ook echt besluiten’



Het IJsselmeer is het grootste zoetwaterbekken van West-Europa en voorziet de hele noordelijke helft van Nederland van water.



Het monumentale gemaal Lely bij Medemblik aan het IJsselmeer. Het IJsselmeerwater spoelt de sloten door om verzilting te voorkomen.

IJsselmeergebied gaat uiteraard over de nieuwe waterveiligheidsnormen voor deze dijken. Hierbij gaat het over de (cultuur)omslag naar de risicobenadering voor waterveiligheid. Behalve waterveiligheid richt het delta-advies zich ook op het zoetwater. ‘Tijdens mijn MBCS-stage bij een aardappelboer in Stadskanaal werd me al duidelijk dat al het water in die sloten daar uit het IJsselmeer komt. Het IJsselmeer is het grootste zoetwaterbekken van West-Europa en voorziet de hele noordelijke helft van Nederland van water. Sloten in Noord-Holland en Friesland worden ermee doorgespoeld om verzilting te voorkomen. Heel belangrijk voor de landbouw en de natuur. Ondertussen blijft de watervraag groeien: behalve landbouw en natuur, ook proceswater voor de industrie, drinkwater voor burgers en water voor recreatie. Het IJsselmeer zorgt voor voldoende water in kanalen, vaarten en de Randmeren.’

Waterpeilen handhaven

Om het IJsselmeer de zoetwaterfuncties goed te laten vervullen komt het aan op slim peilbeheer van de meren. Bos vraagt een velletje papier en begint te tekenen. ‘Kijk, dit is het streefwaterpeil van het IJsselmeer in de winter: -40 cm NAP. Dit is die in de zomer: -20 cm. Om deze waterpeilen na te streven wordt bij eb water gespuid naar de Waddenzee. Wanneer de zeespiegel stijgt, wordt dat lastiger. Veermans voorstel was het peil in het IJsselmeer op den duur met 1,5 meter te verhogen, zodat het water via vrij verval naar de Waddenzee kan blijven stromen. Maar dat geeft enorme problemen. Hoe houden we steden als Zwolle droog en hoe voorkomen we dat landbouwgrond te nat wordt? In onze deltabeslissing zal staan dat wij het huidige winterpeil “in principe” tot 2050 willen handhaven. Na 2050 kunnen we een beperkte peilstijging niet uitsluiten. Dit kan door giga pompgemalen in de Afsluitdijk te hangen. Daar wordt al aan gewerkt. In 2021 zijn de eerste klaar’. Bos benadrukte net bewust de woorden “in principe”, want het voorstel is wel iets aan het verloop van de peilen te veranderen. ‘Onze grootste worsteling is dat het IJsselmeer tegennatuurlijke waterpeilen heeft: in de winter lager dan in de zomer. In het voorjaar zouden we – als vissen gaan paaien – een wat hoger peil willen. Dat kunnen we realiseren door het peil in het voorjaar eerder te laten oplopen.’

Programma versterkt samenwerking

Een mooi neveneffect van het Deltaprogramma vindt Bos de samenwerking die rondom het

IJsselmeer is ontstaan. ‘Voor provincie Overijssel was het westelijk gelegen IJsselmeer en het land daarachter een zwart gat. Omgekeerd zal voor Noord-Holland het omgekeerde het geval zijn geweest voor de oostelijke zijde. Door het programma zie je een gevoel van saamhorigheid ontstaan. Eerder hadden bijvoorbeeld Hoorn en Almere niks met elkaar. Deze noodzakelijke samenwerking tussen waterschappen, gemeenten en provincies over zo’n groot gebied geeft mij wel energie.’ De vrijdagmiddag vordert, het weekend is bijna begonnen. In de grote lege kantine van het Rijkswaterstaat gebouw neemt het gesprek meer bespiegelende trekjes aan. ‘In Nederland denken we te gemakkelijk over waterveiligheid. Als ik mijn moeder vraag naar de norm van de dijk waar ze achter woont, dan weet ze dat niet. Ze vertrouwt erop dat het goed zit. Als de dijk maar hoog genoeg is. Natuurlijk is de kans dat het misgaat uitermate klein, maar Nederland is onvoldoende ruimtelijk en organisatorisch ingericht voor als het wel misgaat. Waar zetten ziekenhuizen hun noodaggregaten? Juist: in de kelder! We bouwen huizen en scholen achter dijken. Als we dat doen, moeten we het op een slimme manier aanpakken: bijvoorbeeld hoger bouwen, zorgen voor snelle vluchtroutes het gebied uit en een evacuatieprogramma, zodat iedereen weet wat ‘ie moet doen. Komt er een laagje water, zorg er dan voor dat de elektriciteit het nog gewoon doet wanneer mensen terugkomen. Dan is er wel een laagje water, maar is er toch niets wezenlijks misgegaan: de economische en sociale schade is beperkt gebleven.’

Bezieling

Bos verontschuldigt zich voor het gefilosofeer. ‘Maar het raakt mijn bezieling.’ Wat hem uiteindelijk drijft zijn zijn kinderen én die van anderen, vertelt hij en dat voert hem terug naar Mozambique. ‘Na de overstroming sprak ik een meisje met een jerrycan op haar hoofd. Het was haar taak om voor het gezin water te halen. Omdat ze iedere dag twee keer 6 kilometer heen en weer moest lopen, kon ze niet naar school. Door mijn project kwam er een waterpunt in het dorp, hoefde ze nog maar 500 meter te lopen, en kon ze naar school. Wat dat betekent! Wie weet wordt ze lerares of arts. Door water te geven, geef je kinderen toekomst en verbetert de kwaliteit van leven. Dat spreekt me ook aan in het Deltaprogramma: je besluit over de toekomst van je kinderen en kleinkinderen. Mijn kinderen mogen me daarop aanspreken, zodat ze later niet kunnen zeggen: waar was je begin 21^{ste} eeuw, toen het erop aan kwam voor het Nederlandse waterbeheer?’

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO'S THEO BOS / DELTAPROGRAMMA
IJSSELMEER GEBIED POTRETFOTO'S HANS DIJKSTRA/GAW.NL



Het IJsselmeer is niet alleen van vitaal belang voor de landbouw en natuur, het voorziet ook in de groeiende behoefte aan proceswater, drinkwater en recreatie.



CARRIÈRE Herbert Bos

OPLEIDING / Land- en watermanagement aan Hogeschool van Hall Larenstein Velp (1990)

WERK / In 1991 begon Herbert Bos als projectleider bij onderzoeksinstituut RIZA van het toenmalige ministerie van Verkeer en Waterstaat. Daarna bekleedde hij functies bij Unicef, DHV en provincie Overijssel, waar hij programma-leider Ruimte voor de Vecht was en als laatste functie coördinator/regisseur van de Overijsselse inbreng in het Deltaprogramma IJsselmeergebied. Sinds september 2013 is Bos uitgeleend aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu als programmadirecteur Deltaprogramma IJsselmeergebied, dat een breed gedragen advies voorbereidt voor een peilbeheerstrategie in het IJsselmeergebied om het gebied de komende 100 jaar veilig en aantrekkelijk te maken.

RELEVANTE WEBSITES →
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/deltaprogramma
www.deltacommissaris.nl
www.delta-programmaijsselmeergebied.nl
Herbert Bos is actief op LinkedIn



‘Alles waar houtvezel in zit kan gecertificeerd worden’

Een hogere waarde voor bosproducten leidt tot een hogere waarde van het bos. Dit is de beste garantie om bos te behouden, is de overtuiging van Frida van der Veen. Al elf jaar zet zij zich met haar adviesbureau eLigna in voor bescherming van bos door het uitvoeren en verbeteren van certificeringsprocessen van bosproducten in binnen- en buitenland.

Het was een tv-spotje van de Novib-actie ‘Kappen met kappen’ dat grote indruk maakte op de toen zevenjarige Frida. Vooral het beeld van de kleine pygmeë die een bulldozer probeert te stoppen met daarachter de kale kapvlakte, staat haar nog steeds helder voor ogen. ‘Want bossen afbreken, dat doe je niet!’ Zo begon haar fascinatie voor bos, en inzet voor bosbehoud en natuur. Dat is nooit meer verdwenen. Van der Veen wil het verschil maken, wil aanpakken. Daarom koos zij halverwege haar bosbouwstudie bij Van Hall Larenstein voor de afstudeerrichting internationale houthandel, die dat jaar van start is gegaan. Dit leek haar zinvoller dan de zoveelste bosbouwer te worden. Ze beredeneerde dat bosbehoud vooral zal optreden zodra mensen meer aan het bos verdienen. Hiervoor is het nodig dat bosproducten een betere prijs krijgen. Daar ging zij aan werken.

Bedrijf naast studie

Het begon tijdens haar studie met een stage bij een houthandel. Daar kreeg ze de vraag om te helpen bij het opzetten van de certificering. Daar had Van der Veen wel oren naar. Ze had het gevoel dat certificering weliswaar een nuttig instrument was om de kwaliteit van het product en de productieketen te bewijzen, maar dat er nog wel wat te verbeteren viel. Op school en in de praktijk had ze gemerkt dat de sfeer rond

In diverse ontwikkelingsprojecten, zoals in Kameroen, heeft Frida van der Veen lokale gemeenschappen geadviseerd over duurzame bosexploitatie.



certificering erg negatief was. Er is iets mis met de communicatie, constateerde zij. Ze wist nog niet wat, maar het intrigeerde haar wel. Na die stage vroeg een ander bedrijf haar een soortgelijke certificering op te zetten. ‘Dat wilde ik natuurlijk wel. Ik ging direct naar de Kamer van Koophandel en toen had ik mijn eigen bedrijf.’ Dat was in 2003. Het werk deed ze naast haar studie. Niet veel later kwam er een mooie opdracht van de gemeente Boskoop. De vraag was hoe de gemeente een actievere rol zou kunnen spelen op het gebied van duurzaamheid. Het beantwoorden van de adviesvraag bleek heel wat complexer en tijdrovender dan ze had verwacht. Maar Van der Veen heeft er veel van geleerd en het resultaat gaf voldoening. Haar netwerk groeide en het klantenbestand breidde zich uit. Al snel ontwikkelde zij zich tot certificeringsspecialist.

Verandering teweeg brengen

Nieuwe klanten moesten nog wel eens wennen aan haar leeftijd. Van der Veen: ‘Dan zat ik daar als eenentwintigjarige en zag ik de directieleden tegenover me argwanend kijken: Weet zij wel waarover zij het heeft?’ Maar de gedreven Van der Veen laat zich niet gemakkelijk afschrikken. Ze weet waarvoor ze het doet: ‘Ik probeer me steeds in een situatie te brengen waarbij ik een verandering teweeg kan brengen, mensen kan besmetten. Al is het maar een kleine verandering, of één persoon die mij navolgt, dan ben ik al tevreden. Misschien heb ik wel te veel vertrouwen en ben ik naïef... Ik probeer in elk bedrijf waar ik kom de koppies van de directie even scheef te zetten, laat ze nadenken...’

Master in Engeland

Het eigenbaas spelen en de afwisselende werkzaamheden bevielen uitstekend. Maar waarom in 2007 dan opnieuw gaan studeren? Van der Veen recht haar rug: ‘Ik had een klus op het oog die te maken had met nieuwe Europese wetgeving tegen illegaal hout. Dit onderwerp boeide me zeer dus ik schreef mij hiervoor in. Ik werd afgewezen. Weliswaar voldeed ik aan alle voorwaarden, alleen: ik was geen Master of Science... Toen dacht ik: als jullie dan zo graag een master willen, dan wórd ik master! Met die venijnigheid ben ik mijn masteropleiding gaan doen. Omdat ik naast de studie natuurlijk mijn bedrijf had, werd het een heel druk jaar, met weinig uren slaap.’

Zij koos voor de Bangor University in Wales, omdat dit een goede gelegenheid was om haar Engels te verbeteren (nuttig, gezien haar vele internationale contacten). Bovendien bood Bangor het interessante programma Environmental Forestry, dat goed aansloot bij haar inhoudelijke wensen.

Advieswerk op maat

De hoofdactiviteit van eLigna is advieswerk voor overheden, bedrijven of ontwikkelingsorganisaties. Zo is Van der Veen door ontwikkelingsorganisatie ICCO ingehuurd om als bossenspecialist de medewerkers voor te lichten over hout en houthandel. ‘Dat was heel nuttig. Deze mensen wisten veel van ontwikkelingswerk, maar minder van bos en van de markt van producten uit dat bos. Hier kwam mijn kennis van de inter-



Naam Frida van der Veen
Bedrijf eLigna
Vestiging Gouda
Medewerkers geen
Opleiding Hogeschool Van Hall Larenstein: Bos- en natuurbeheer, internationale houthandel (2004); Bangor University, UK: Environmental Forestry (2008)

→ www.eligna.nl (in reconstructie)
Frida van der Veen is actief op LinkedIn.



ationale houthandel en van bedrijfsprocessen goed van pas.’ In diverse ontwikkelingsprojecten, zoals in Kameroen, heeft zij geadviseerd hoe kleine lokale gemeenschappen, door nauw samen te werken, een goed product op de markt konden zetten. Met als resultaat dat door extra inkomsten het gemeenschapsbos behouden kon blijven. Ze heeft van dorpeelingen kleine ondernemers gemaakt. Vaak gaat het daarbij trouwens niet zozeer om hout maar om niet-houtige bosproducten, zoals medicinale planten, oliën en noten. Daar liggen nog goede kansen voor de lokale bevolking. Want de grote bedrijven zijn vooral uit op het hout. ‘Het gaat erom dat de mensen de waarde gaan inzien van hun bos’, benadrukt Van der Veen, ‘zodat ze het bos willen behouden en niet verkopen aan de eerste houthandelaar die met een zak geld langs komt.’ In haar advieswerk helpt Van der Veen bedrijven op weg naar certificering; het betreft vaak meer ingewikkelde processen. Omdat ze graag mensen helpt, doet ze het adviseren met veel plezier. Hetzelfde geldt voor het gastcollege over certificering, dat ze onlangs nog op Van Hall Larenstein gaf.

Certificering

Van der Veen doet daarnaast veel aan certificering. Ze wordt ingehuurd als auditor of adviseur en bezoekt bedrijven om te controleren of ze voldoen aan de standaarden (FSC dan wel PEFC). ‘Het gaat erom hoe de processen geregeld zijn’, verduidelijkt ze, ‘bij de boseigenaar, houthandel, timmerfabriek, aannemerij of behangproducent. Alles waar houtvezel in voorkomt, kan gecertificeerd worden.’ Een gecertificeerd bedrijf ondervindt voordelen: met het label kan het laten zien dat het goed presteert, het verbetert de toegang tot de markt en het helpt bij de optimalisering van het (productie)proces. In de jaren dat Van der Veen met certificering bezig is, is er wel wat veranderd. Ging het in de begintijd vooral om idealisten, om bedrijven die zich wilden onderscheiden; momenteel hebben bedrijven nauwelijks keus: ze móeten vaak wel gecertificeerd zijn om voor een opdracht te kunnen inschrijven of producten te verkopen.’

TEKST HANS VAN DEN BOS,
PORTRÉTFOTO HANS VAN DEN BOS
FOTO KAMEROEN FRIDA VAN DER VEEN

‘De werkgelegenheid trekt dit jaar weer aan’

VVA Larenstein heeft in oktober 2013 een werkgelegenheidsenquête uitgevoerd onder afgestudeerden (zie pagina 6-8). Daarin valt op dat de werkloosheid lijkt te stabiliseren. Denk je dat het hoogtepunt van de recessie is bereikt en de werkgelegenheid in jouw branche komend jaar aantrekt? Zie je al tekenen of niet? Hoe is het gesteld met je eigen werk?

Reacties



René Timmer

Bos- en Natuurbeheer, 1998
Senior adviseur grondzaken/
taxateur, Arcadis Rentmeesters
en Taxateurs

‘Mijn verwachting is dat in elk geval de economie weer heel voorzichtig gaat groeien. Er komen steeds meer lichtpuntjes. Dat zal waarschijnlijk ook betekenen dat het consumenten-vertrouwen weer toeneemt. Ik denk niet dat de consumenten-uitgaven snel veel gaan stijgen. De overheid heeft de komende jaren ook nog geen geld, is mijn inschatting. De economische groei zal daarom heel voorzichtig zijn en de werkgelegenheid trekt niet onmiddellijk aan. Als het vertrouwen toeneemt, zal naar mijn verwachting de bereidheid om te investeren ook toenemen, ook in personeel. Ik verwacht dit jaar dus meer een stabilisering van de werkloosheid, en pas vanaf volgend jaar echte stijging

van de werkgelegenheid. Politieke stabiliteit is daarbij een voorwaarde. Voor mijn branche, de rentmeesterij, zal de markt nog wel even krap blijven, met blijvende druk op tarieven. **Ik verwacht dat om te beginnen meer jongeren de kans krijgen om in te stromen.** Er liggen opgaven, die vroeg of laat opgepakt moeten worden. De uitdaging is om die met weinig/minder geld te realiseren dan wel alternatieve verdienmodellen te bedenken. Van de rentmeester wordt daarom creativiteit verwacht!



Raf Dittrich

Cultuurtechniek, MBCS, 1979
Mede-eigenaar ViForis

‘Ik denk dat het hoogtepunt van de recessie is bereikt, maar dat die nog even aanhoudt. Onze branche – land- en waterinrichting en beheer – is sterk afhankelijk van de overheid en semioverheid. Meerjarige projecten zorgen weliswaar voor meerjarig werk, maar ook die komen gereed en dan moeten zich weer nieuwe projecten aandienen. Daar zie ik door de bezuinigingsdrift van de overheid stagnatie optreden. Die houdt voorlopig de hand stevig op de knip. Ik verwacht pas een herstel in de loop van 2015. Organisaties zitten nog volop in reorganisaties om de klappen van de crisis te verwerken en zichzelf te positioneren voor de toekomst.

Vermoedelijk trekt de markt pas serieus aan als de woningmarkt in beweging komt en de overheid meer stimuleringsprogramma’s opzet voor verduurzaming, bijvoorbeeld door subsidies op alternatieve energievoorziening, herbestemming van leegstaand erfgoed en kantoorgebouwen. Waar Nederland in de infrastructuur en bouw voor de crisis sterk gericht was op nieuwbouw, zal het accent verschuiven naar herstructurering en herbestemming. Dit vergt andere competenties. Procesmatig is vernieuwbouw ingewikkelder dan nieuwbouw, omdat meer partijen belangen hebben en de kosten vaak hoger zijn dan de baten. Dit vergt meer creativiteit en maatwerk.’



Silke Zandstra

Tuin- en Landschapsinrichting, 2003
Groentechnisch medewerker bij
Vollmer & Partners en zzp'er

‘Degenen mét een baan hebben het drukker dan ooit. Daar ben ik er gelukkig eentje van. Ik werk parttime bij Vollmer & partners, ontwerp bureau voor stedenbouw en landschap. Ik schakel tussen vele projecten en tussen een gevarieerd palet aan werkzaamheden: cad-tekenwerk, kostenramingen, beplantingsadvies en technische input. Hierdoor vergeet ik soms dat er onvoldoende werkgelegenheid is. **Ik denk dat we nog een paar jaar rond dit gestabiliseerde niveau blijven schommelen, voordat er opnieuw een stijgende lijn in de werkgelegenheid ontstaat.** Naast de zogenaamde financiële crisis is de maatschappij

aan andere veranderingen onderhevig. Mensen worden zich bewust dat groeidenken niet de oplossing is. Er is verlangen naar authenticiteit en kleinschaligheid. De natuurlijke kringloop krijgt hernieuwde aandacht. De manier van werken die wij gewend zijn, moet van binnenuit aangepast worden. Dit kost tijd. Er wordt meer eigen initiatief, creativiteit, flexibiliteit en veelzijdigheid verwacht. Deze competenties pas ik ook toe in mijn eigen bedrijf Tuinzijde. Ik werk onder deze naam samen mét mensen in hun eigen tuin. Ik draag kennis over, inspireer en help letterlijk een handje mee. Houd vertrouwen en werk vanuit je hart.



Rens Huuskes

Deeltijd Land- en Watermanagement, 2007
Medewerker waterkeringen,
waterschap Rijn en IJssel in
Doetinchem

‘Of en in welke mate de werkgelegenheid dit jaar weer aantrekt, valt nog te bezien. Volgens de werkgelegenheidsenquête van de VVA is de werkgelegenheid gestabiliseerd in 2013 ten opzichte van 2012. Ook hoor ik in de media steeds vaker geluiden dat het dieptepunt van de recessie achter ons ligt. **Als ik kijk naar de waterschappen, zie ik echter nog steeds vacaturestops en afslanking van personeelsbestanden.** Mijn eigen werk, het beheer van dijken, zal in de toekomst altijd nodig blijven. Wel worden de accenten verlegd, de traditionele dijk ziet er tegenwoordig steeds vaker anders uit. Er komen nieuwe typen

dijken waarbij verschillende functies gecombineerd worden (wonen, recreatie). Omdat we in Nederland gedeeltelijk onder de zeespiegel én in de rivierdelta van de grote rivieren wonen, zal het keren van water een primaire taak blijven. Bovendien staan er voor wat betreft de hoogwaterveiligheid nieuwe uitdagingen voor de waterschappen op stapel. In combinatie met de verwachte klimaatveranderingen en nieuwe technische inzichten in dijksterkte denk ik dat de werkgelegenheid voor de waterbeheerders in de nabije toekomst alleen maar zal toenemen.’



FOTO ROY BORGHOUTS

Michaël Meijer

Tuin & Landschapsinrichting, 2005,
Planologie RU Nijmegen, 2008
Hoofddocent RO en Planologie en onderzoeker Gebiedsontwikkeling & Transitie-management, Hogeschool Rotterdam

‘De komende jaren verwacht ik een tegengestelde beweging in de ruimtelijke ordening en stedenbouw. **Enerzijds vallen er nog klappen. Anderzijds komen er langzaamaan par-tijen op die nieuwe succesvolle werkwijzen vinden**, waarbij andere waarden en competenties centraal staan. Een voorbeeld is gebiedsontwikkeling nieuwe stijl, waar ik onderzoek naar doe. Eerst was gebiedsontwikkeling gericht op het eenmalig realiseren van hoge rendementen door gemeenten en projectontwikkelaars. Nu dit is stilgevallen zie je dat bestaande maar veelal nieuwe partijen aan gebiedsontwikkeling werken, waarbij langer en breder wordt samengewerkt. Leidende

thema’s zijn leefbaarheid, participatie, zelfbouw, duurzaamheid en stromen in een gebied zoals voedsel, water, goederen en energie. Bedrijven als Siemens en Philips richten zich inmiddels op gebiedsontwikkeling en leveren techniek voor ‘de slimme stad’. Het rendement wordt niet meer behaald bij de oplevering maar gedurende de beheers- of exploitatiefase. Dit vraagt wel wat van afgestudeerden. De kennis van financiering, schaal, tijd, duurzaamheid, ondergrond, stad en landschap blijven belangrijk, maar daar komen de competenties innoverend handelen, onderzoek en samenwerken bij. Wie dat beheerst weet zeker een nuttige invulling aan zijn vak te geven.’



Gert Schoonen

Cultuurtechniek, 1992
Projectleider, Grondbank GMG

‘De werkloosheid stijgt naar verwachting tot gemiddeld 7% in 2014, gelijk aan de piek in 1995, aldus het CPB in 2013. Nooit geweten dat er destijds een piek was, toen ik begon met werken. Na Larenstein ging ik in 1992 milieukunde studeren aan de universiteit te Nijmegen. Hierna was een gesprek bij mijn stageadres genoeg. Bij Grondbank GMG (onderdeel van K3Delta) hebben we te maken met de grond-, weg- en waterbouwsector. Ik verwacht hier het komende jaar een stabilisering of lichte stijging van de werkloosheid. De (wegen)bouw heeft het al een tijd zwaar; de waterbouw in mindere mate. In onze sector

zal op termijn altijd werk zijn, maar de prijzenslagen die je af en toe ziet, zijn niet gezond. Dit leidt tot krimp met als gevaar dat er op termijn geen jongere meer is die bijvoorbeeld een straatkolk kan en wil zetten. Mijn bedrijf compenseert de verminderde activiteit in de bouw met baggerwerken. We hebben een groeiend aantal eigen locaties, waar we baggerspecie en grond winnen. **Op middellange termijn verwacht ik een tekort aan vakmensen en een aantrekkende arbeidsmarkt.** Dijken moeten worden opgehoogd en de A15 doorgetrokken, de Ruimte voor de Rivierprojecten lopen door en hiervoor in de plaats komen ook nieuwe projecten.’

Carrièreperspectieven 55-plussers

Senioren voorbereid op werken na pensionering



De pensioenleeftijd is verhoogd naar 67 jaar. AOW en pensioenen blijken niet welvaartsvast. Hoe gaan onze afgestudeerden met deze ontwikkelingen om? Het gros van de 55-plussers gaat ervan uit dat zij ná hun pensionering blijft werken. En wel circa twee dagen per week. Dat steekt schril af bij de huidige 13% gepensioneerden dat betaald werk verricht. Hoog tijd om na te denken over duurzame inzetbaarheid nu duidelijk wordt dat we langer willen (én moeten) werken.

Eenvoudig aangeven dat de werkloosheid in de groep 55-65 jarigen 7% is, voldoet niet meer. Tegenwoordig is het heel gewoon om parttime betaald werk te verrichten en daarnaast andere activiteiten te ontwikkelen zoals vrijwilligerswerk en een eigen onderneming opzetten, blijkt uit onderzoek van het Ontwikkelteam Carrièresupport Senior Experts (CSE) van de VVA. Eén ondervraagde is zelfs bezig met een universitaire studie! Sowieso een leuk feit dat er in deze leeftijdsgroep nog zo'n 3% studeert! Laten we vrijwilligerswerk buiten beschouwing, dan blijkt ongeveer 10% van de afgestudeerden in deze levensfase verschillende rollen te combineren: vaste baan – ondernemerschap, prepensioen – tijdelijk

werk, pensioen – ondernemerschap, et cetera (tabel).

Ondernemende mensen
Het aandeel ondernemers onder de 55-plussers van Van Hall Larenstein en Netwerkschool Helicon Velp ligt met 27% hoger dan gemiddeld in Nederland (15%) en hoger dan onder alle afgestudeerden (bijna 19%). Zelfs voor 12% van de gepensioneerden en 17% van de

mensen met prepensioen speelt ondernemerschap nog een rol. Ondernemende mensen die senioren! Helemaal niet gek dat zij ondernemerschap kiezen om hun expertise maatschappelijk relevant en commercieel in te kunnen zetten. Als je je realiseert dat voor de verwezenlijking van de ambitie om naast het pensioen (betaald) te werken nu al 80% van de afgestudeerden dit doet middels ondernemerschap,

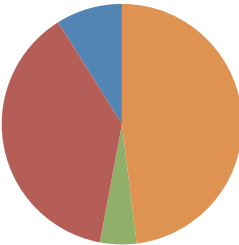
dan is ook te begrijpen dat het dé manier is om relevant te blijven.

Duurzame inzetbaarheid
De groeiende arbeidsparticipatie boven de 55 die de afgelopen jaren zichtbaar is geworden, geeft de nieuwe werkelijkheid aan. Werken tot op hoge leeftijd is de nieuwe norm aan het worden. Dan kun je er ook maar beter actief mee bezig zijn, vindt het Ontwikkelteam CSE, en zorgen dat je een actief netwerk hebt, dat je weet welke talenten je hebt en waar kansen liggen om je verder te ontwikkelen. De respondenten van de CSE-enquête zijn daar nog niet helemaal van overtuigd. Zij vinden dat investeren in de carrière toch nog vooral (48%) bij de werkgevers ligt, zoals de figuur rechts laat zien. Anderzijds kunnen we concluderen dat al 38% van mening is dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun toekomstige carrièremogelijkheden.

Behoeften van senior experts
Het is begrijpelijk dat onder een meer ervaren doelgroep, waarvan een deel met pensioen is, de behoefte aan 'vacatures' lager is dan bij jongere doelgroepen. 20% geeft aan hier behoefte aan te hebben tegen 45% onder de pasafgestudeerden. De oudere doelgroep legt meer nadruk op zaken die bijdragen aan 'bij de tijd blijven' en bijscholing die aansluit op hun toekomstperspectief (30%). Deze opties worden gevolgd door 'meer netwerken' en 'vacatures'. Ook voorlichting, excursies en workshops scoren nog goed (18-20%). Samengevat kun je zeggen dat VVA Larenstein voor senior experts relevant kan

Vraag uit de CSE-enquête
Ben je van mening dat je werkgever moet investeren in jouw carrière?

■ Geen mening 9,09 % (17)
■ Nee, daar ben ik zelf verantwoordelijk voor 37,97% (71)
■ Nee, 4,81% (9)
■ Ja, 48,13% (90)



blijven door bij te dragen aan het vergroten van kansen in de toekomst, gevolgd door kansen die zich nu voordoen.

Rol van VVA Larenstein
Het ontwikkelteam heeft haar advies in februari afgerond. Zij adviseert VVA Larenstein een digitale nieuwsbrief speciaal voor senior experts te introduceren, waarin veel aandacht uitgaat naar de mogelijkheden om relevant te blijven in de toekomst. In deze nieuwsbrief kan plaats zijn voor activiteiten die vakgerelateerd zijn, het netwerk versterken en een bijscholend effect hebben. Tevens is er gelegenheid om deze doelgroep directe kansen te bieden via (vrijwilligers)werk, gastcolleges, coaching en workshops/cursussen. Het verdient aanbeveling om minstens eenmaal per jaar een voorlichting/workshop te organiseren rond de thematiek 'duurzame inzetbaarheid & werken naast het pensioen'.

TEKST PIM DE BOKX

Pim de Bokx is lid van het Ontwikkelteam Carrièresupport Senior Experts (CSE) van de VVA. Het onderzoeksrapport over carrièreperspectieven voor 55-plussers wordt zodra het definitief is gepubliceerd op www.vva-larenstein.nl/onderzoek.

Wij zoeken kansen

Esther Kimmels Tuin- en Landschapsinrichting

Ik ben op zoek naar een nieuwe uitdaging in Gelderland of Overijssel. Ontwerp van de buitenruimte, landschapsontwikkeling, groenbeleid, groenrenovatie, burgerparticipatie en organisatie van evenementen zoals een boomfeestdag, zijn onderwerpen die mij erg aanspreken. Zeker als dit ook vraagt om een creatieve en een innovatieve aanpak. Ik doe dit het liefst in teamverband.



Mijn werkervaring heb ik opgedaan bij de gemeente Lochem (5,5 jaar), de gemeente Gilze en Rijen (7 jaar) en bij Werkvoorzieningschap Gresbo (2 jaar). Ik ben creatief, gedreven en leergierig. Mijn omgeving omschrijft mij als enthousiast en collegiaal. Ik ben op zoek naar een werkplek waar ik mijn vaardigheden en passie voor onze groene leefomgeving samen kan laten komen.

Ben ik degene die jouw team kan versterken, dan hoor ik dat graag! Ik ben bereikbaar via de mail: estherkimmels1@gmail.com of op 06-12075517. Bekijk ook mijn LinkedIn-profiel voor meer informatie.



Björn de Bakker Bos- en Natuurbeheer

In september 2006 ben ik afgestudeerd aan Van Hall Larenstein in Velp, in de afstudeerrichting natuur en landschapstechniek. Mijn afstuderen heb ik gedaan in Freiburg, Baden-Württemberg. Daar heb ik de oorzaken van verbossing van hoogveengebieden in Natura2000 onderzocht. Inmiddels heb ik vijf jaar

werkervaring. Door economische omstandigheden ook in ander groen werk. Ik vind het een uitdaging om natuur en ruimtelijke ontwikkelingen te combineren, daarover mee te denken en te adviseren. Met mijn adviezen en creativiteit probeer ik de natuur dichterbij de mens te brengen. Daarnaast is het uitdagend en leuk kennis van nieuwe ontwikkelingen op te doen. Bij voorkeur zoek ik een uitdagende baan in Limburg, onder meer door de imkerij die ik momenteel in Zuid-Limburg run.

Reacties kunnen naar bjorndebakker@gmail.com of 06-13480394. Bekijk ook mijn LinkedIn-profiel.

Voor Lizette Koekkoek was de opleiding een logische keuze. ‘Mijn interesse ligt vooral bij het buitengebied, natuurgebieden, parken, landgoederen en tuinen. Daar kan ik zowel in mijn werk als in mijn vrije tijd van genieten.’

‘Ik ben een teamspeler en zoek dit in mijn werk’

Waarom koos je voor de afstudeer-richting beheer en niet voor ontwerp?
‘De beheerkant geeft mij de kans om dingen te regelen, contact te hebben met belanghebbenden, met beplanting bezig te zijn en iets te betekenen voor de omgeving. Het beheerproces begint bij ontwerpen en gaat door tot en met de uitvoering, ook de nazorg hoort erbij.

Het is leuk om iets te ontwikkelen, of dit nu deel uitmaakt van een groot geheel als de Biesbosch of een schooltuin in de binnenstad.’

Ben je altijd in je vakgebied gebleven?
‘Ja, eigenlijk wel. Ik treed vooral als coördinator op en ga graag met mensen om. Ik ben een teamspeler en zoek dit in mijn werk. Het daadwerkelijk ontwerpen of inrichten is erg leuk, maar in een team naar een gezamenlijk doel werken, vind ik nog leuker. Na mijn studie heb ik bij Dienst Landelijk Gebied (DLG) meegewerkt aan grote projecten, waarbij alleen samenwerking tussen bijvoorbeeld landeigenaren, waterschappen en provincies tot een gewenst resultaat kan leiden. Een mooi voorbeeld is Zuiderklip in de Biesbosch, een Ruimte voor de Rivier -natuurontwikkelingsproject. Ik ben van begin tot eind erbij betrokken geweest. Dit is echt mijn kindje. Bij de gemeente Roosendaal doe ik nog steeds dit soort werk, al zijn de projecten minder omvangrijk dan bij DLG. Als spin in het web streef ik naar een optimale inrichting. Jammer is dat er tegenwoordig minder geld beschikbaar is voor natuur- en landschapsprojecten.’

In welke zin minder omvangrijk?
‘Vooral in afmetingen. Ik ben onder meer bezig geweest met de ecologische verbindingzones binnen de gemeente. Best flinke projecten, maar de omvang zat ‘m in het grote aantal belanghebbenden en niet in de grootte van de gebieden zelf. Het mooie is dan wel dat je dergelijke projecten van dichtbij kan volgen; nog steeds heb ik geregeld contact met mensen over hoe het gebied zich ontwikkelt en wat we goed gedaan hebben of beter hadden moeten doen.’

Wat voor projecten doe je nu zoal?
‘Ik ben betrokken bij een project dat de binnenstad een nieuwe impuls moet gaan geven. Onder begeleiding van professor Riek Bakker, een bekende landschapsarchitecte en stedenbouwkundige, kijken we naar de toekomst van Roosendaal. Niet alleen vanuit de landschappelijke kant, maar ook vanuit de stedelijke, economische en recreatieve ontwikkeling, zoals smart retail cities met de ontwikkeling van apps. Vooral het proces vind ik interessant, omdat het breder is dan bij andere projecten.’

Heb je nog contact met studiegenoten?
‘Zeker, mijn vriend komt ook van Larenstein. En jaarlijks organiseren vijf studiegenoten en ik een weekendje weg. Niet zo lang geleden zijn we naar Londen geweest. Grotendeels voor de fun maar ook met een doel: ambtenaren van de gemeente hebben ons verteld over de inrichting van de openbare ruimte en aansluitend zijn we met de landschapsontwerper kriskras door Londen gegaan om voorbeelden te zien. Verder ben ik ook VVA-lid. Ik blijf graag in contact met vakgenoten en ik vind de excursies interessant. Ik probeer minimaal één bijeenkomst per jaar bij te wonen.’

Hoe zie je de toekomst?
‘Omdat we veel energie hebben gestoken in onze woning (10 maanden verbouwd), willen we voorlopig niet weg uit Tilburg. In Roosendaal heb ik nog voldoende uitdagingen. Aan de andere kant weet je nooit wat er op je pad komt. Het is net als met een landschap: je kunt een bepaald beeld hebben en willen ontwikkelen, maar de tijd zal het leren.’

TEKST EN FOTO ERIK HENDRIKS



Naam Lizette Koekkoek
Woonplaats Tilburg
Studie Tuin- en Landschapsinrichting, Van Hall Larenstein (2000)
Functie Senior adviseur groen en landschap bij gemeente Roosendaal

Durf jij jezelf en jouw team een spiegel voor te houden?

Overal waar we zijn hebben we interactie met andere mensen; overal waar we werken doen we dat samen met anderen. We communiceren met familie, vrienden en kennissen en in onze werkomgeving is dat niet anders. Doen we dat thuis anders dan op ons werk? Samenwerken vraagt om inzicht in jezelf en in anderen. Hier draait het om tijdens de training Samen Werken van VHL Trainingen & Cursussen.

In de Master Professioneel Project- en Procesmanagement in de groene leefomgeving zit sinds twee jaar een dag, waarbij de cursisten een communicatietraining krijgen met paarden. Uit de evaluaties bleek dat de cursisten graag nog meer verdieping en inzicht in communicatie willen krijgen. Samen met Esther Bockhoven van Horse Reflection en Judit Zijlstra van BegeleidingBij.nl besloot VHL Trainingen & Cursussen de 5-daagse training (4 trainingsdagen en 1 terugkomdag) Samen Werken op te zetten. Deze wordt in de periode april-juni voor het eerst gegeven en is interessant voor managers en teamleiders, waarbij het niet uitmaakt in welke sector je werkzaam bent. Daarnaast is de training erg leerzaam voor een ieder die meer zicht wil krijgen op zichzelf en de ander.

training kunnen verwachten. Zij heeft een eigen praktijk als gestalttherapeute en coach. ‘Gestalttherapie houdt zich liever bezig met het ‘hoe’ dan met het ‘wat’ of ‘waarom’. Het ‘hoe’ is hierin ook het ‘wat’: hoe iemand spreekt, kijkt, zich terugtrekt, en dergelijke. Dat zegt volgens deze leer veel over hoe iemand contact maakt met de ander en wat er misloopt.’ De docenten in deze training schuwen het verwoorden van wat zij zelf zien en voelen niet. Door dit te benoemen, kunnen de docenten en de cursisten beiden nagaan wat er gebeurt op de contactgrens.

Paard als spiegel
Om te zien wat gedrag doet, zet Esther Bockhoven tijdens de training een bijzonder middel in: het paard. Paarden zijn voor hun overleving gericht op het geheel. Het leven in een kudde zorgt voor veiligheid en richting. Binnen die kudde zijn leiderschap en positie heel belangrijk. Op het moment dat jij je als mens

bij een of meerdere paarden voegt, word ook jij automatisch onderdeel van de (mini) kudde. Dit gegeven levert belangrijke informatie op over thema’s als leiderschap, authenticiteit, dominantie, innerlijke versus uiterlijke emotie, ego, angst en verdriet. Een paard zal op een heel natuurlijke manier reageren op hoe jij met hem omgaat. En als je wel denkt te weten hoe het dier zal reageren en het blijkt anders te zijn, dan is dat een goede manier om de cursisten te laten ervaren wat hun gedrag teweegbrengt.

Essentiële keuzes
Judit Zijlstra en Esther Bockhoven verzorgen hun trainingen al langer en weten hoe mensen erop reageren. ‘De training heeft wel even tijd nodig bij de mensen om te bezinken. Maar tijdens de evaluatie, die enige tijd na de training plaatsvindt, reageren deelnemers positief en zijn ze heel tevreden over het resultaat. Deelname is voor sommigen zelfs essentieel

geweest voor de keuzes die ze hebben gemaakt, zowel in het werk als privé.’

TEKST EDWIN VRIEZEN
FOTO SHUTTERSTOCK

Voor de training **Samen Werken** zijn de volgende data gepland: 24 april, 22 mei, 5 juni en 19 juni (donderdag, 1^e en 4^e bijeenkomst van 09:00 uur tot 19:30 uur, 2^e en 3^e bijeenkomst van 09:00 uur tot 17:30 uur). De trainingslocatie is Stalhouderij Het Zwarte Paard in Emst (Gld.). Voor teams is maatwerk mogelijk. Meer informatie: VHL Trainingen & Cursussen, Nicole Arentsen, 026-3695640, nicole.arentsen@wur.nl, www.hogeschoolvhl.nl/TenC

AGENDA

donderdag 13 maart

Heliconcafé

U bent vanaf 15.30 uur van harte welkom op het Heliconcafé van Helicon Netwerkschool Velp. Het thema is beleven, ondernemen en beheren. Aanmelden kan door een mail te sturen naar netwerkschool@helicon.nl onder vermelding van 'Heliconcafé 13 maart'.

vrijdag 11 april

Algemene Ledenvergadering (ALV) VVA Larenstein

De voorjaars-ALV vindt naar alle waarschijnlijkheid plaats bij Waterschap Groot Salland in Zwolle. Daaropvolgend is een interessante excursie. Nadere gegevens volgen. Meer informatie staat te zijner tijd op de website www.vva-larenstein.nl en in de nieuwsbrief van de VVA.

VHL Trainingen & Cursussen

Alle cursussen en trainingen worden – tenzij anders vermeld – gehouden in Velp. Meer informatie: VHL Trainingen & Cursussen, Nicole Arentsen, 026-3695640, infotc@wur.nl, www.hogeschoolvhl.nl/TenC

vrijdag 25 april, 9, 16 en 23 mei

De ecohydrologie in de landschapsecologie

Met het uitvoeren van een beknopte gebiedsanalyse op basis van een bureaustudie, aangevuld met eigen veldwaarnemingen krijg je grip op het herkennen van knelpunten bij natuurbeheer en -ontwikkeling en leer je hoe je vast kunt stellen welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen.

start dinsdag 1 april

Integraal waterbeheer

De verschillende functies als landbouw, wonen en natuur stellen ieder hun eigen eisen aan het watersysteem. De cursus kijkt zowel naar het landelijk als het stedelijk gebied. Aan de hand van enkele opdrachten wordt de theoretische stof nader uitgelegd. Cursusduur 7 dagen.



start dinsdag 1 april

Post HBO Geo-Informatica (ArcGIS 10)

Een jaar lang één dag in de week: 18 dagen actuele aspecten van gis en 18 dagen eigen case.



donderdagen (5) in april-juni

Samen Werken

Uitgebreidere informatie zie het artikel op pagina 20 en op de advertentie op de achterkant van deze VVA Magazine. Locatie: Stalhouderij Het Zwarte Paard in Emst (Gld.).

donderdag 15 en 22 mei, 5 en 12 juni

Natuurlijke Speelplekken

Speelnatuur is in opmars en steeds meer mensen zien de meerwaarde van natuurlijk speelruimte voor kinderen. In deze cursus wordt kennis en ervaring gedeeld over hoe je betrokkenheid organiseert onder gebruikers. Wat belangrijke aandachtspunten zijn rondom ontwerp, aanleg en beheer. En hoe je speelnatuur verbindt met andere sectoren zoals gezondheid en onderwijs.



FOTO TIJBBE HAANSTRA

start 15 mei

Post HBO Hydrologie

Als je op het gebied van waterbeheer werkt, krijg te maken met een veelheid aan vraagstukken. Methoden en technieken zijn belangrijk voor de antwoorden en daarom moeten deze goed worden

beschreven. Het doel van de opleiding is om je kennis te laten maken en te leren omgaan met enkele belangrijke hydrologische 'gereedschappen'. Cursusduur circa 9 maanden.

VVA-leden krijgen 20% korting op de korte cursussen en 10% korting op de Post HBO cursussen.

QUERCUS

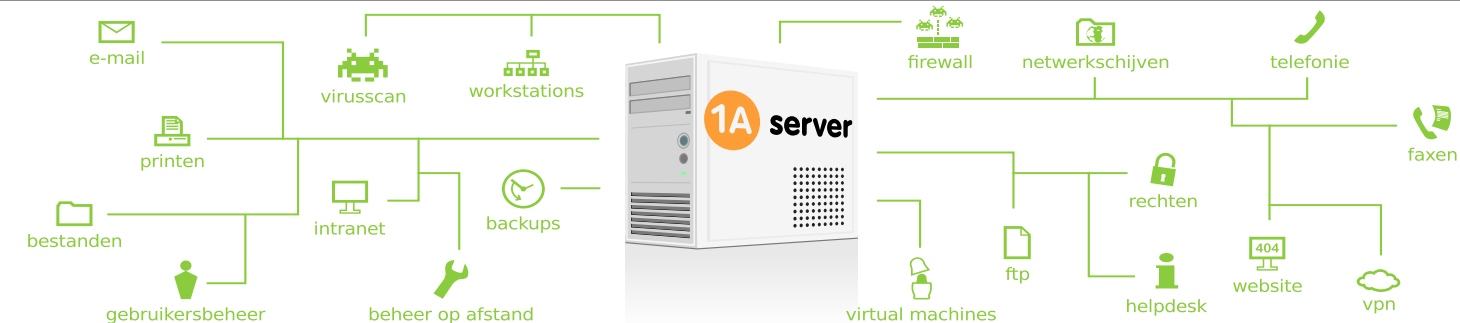
QUERCUS VIERT DIT JAAR HAAR 12^E LUSTRUM

De VVA wil graag Studentenvereniging Quercus feliciteren met dit feestelijke feit.

ZESTIG JAAR

www.groundlevel.nl
GROUNDLEVEL
— duurzaam straatmeubilair —

Uitzendbureau 65plus
Bent u AOW-gerechtigde, een professional en wilt u (parttime) doorwerken?
Uitzendbureau 65plus bemiddelt al bijna 40 jaar in betaald werk voor mensen met een AOW-gerechtigde leeftijd.
Meer weten? Surf naar www.65plus.nl
Kleurrijke mensen vergrijzen niet



Uw IT helemaal geregeld voor een vaste prijs

Ook uw bedrijf verdient een goed werkend computernetwerk dat 100% beschikbaar en veilig is. U wilt zich geen zorgen maken over de back-ups van bestanden en het managen van gebruikers. U heeft genoeg van de oplopende kosten van hardware, software en onderhoud van uw netwerk. U staat ervoor open om over te stappen op een beheerde totaaloplossing die afgestemd is op uw specifieke situatie, die u volledig ontzorgt, u zekerheid en veiligheid biedt en die gefundeerd is op innovatieve technologie met de garantie dat die altijd bij de tijd blijft.

Waarom Bokxing IT?

- Geen investeringskosten
- Vast maandelijks bedrag
- Groeit met uw bedrijf mee
- Bespaar tot 50%
- Duurzame keuze
- Al meer dan 10 jaar ervaring

Met Bokxing als IT-partner kunt u zich concentreren op de kern van uw bedrijfsactiviteiten. Bij Bokxing IT is uw computernetwerk in goede handen.

Kijk op www.bokxing-it.nl of bel **088-0016400** voor meer informatie.


BOKXING IT

www.bokxing-it.nl

INGENIEUS & INNOVATIEF



Samen Werken

Durf jij jezelf en jouw team een spiegel voor te houden?

De training

In de training Samen Werken (4 cursusdagen en 1 terugkomdag) krijg je soms onverwachts meer zicht in je eigen gedrag en handelen en daarnaast op dat van anderen doordat gebruik gemaakt wordt van een bijzonder middel. Jouw individuele kwaliteiten worden herkend, kunnen gericht worden benoemd en ingezet. Met deze kennis leer je verbindingen aan te gaan binnen een team. Deze kostbare kennis zal leiden tot beter functioneren van het individu en daarnaast van het team als geheel. Aan het einde van de training ben je in staat om te 'sturen' in het belang van het team en van jezelf, of zelfs een team te smeden dat zich bewust is van zijn gezamenlijke missie en waarin ieder lid maximaal bijdraagt aan een succesvolle uitvoering van die missie.

Bijzonder middel

De trainers zetten hiervoor een heel bijzonder middel in: het paard. Door de praktijkgerichte, niet alledaagse en bijzondere opzet is het rendement van deze training hoog.

Voor wie?

De training Samen Werken is interessant voor managers en teamleiders, waarbij het niet uitmaakt in welke sector je werkzaam bent. Daarnaast is de training erg leerzaam voor een ieder die meer zicht wil krijgen op zichzelf om zo doende dichterbij zichzelf te komen, privé en op het werk. Ook kan de training een voortraject zijn van de Master Professioneel Project- en Procesmanagement van Hogeschool VHL (bijvoorbeeld wanneer persoonlijk werk vereist is etc.) maar ook voor andere (Master)opleidingen. 'Samen Werken' is een vereiste voor iedere studie binnen Hogeschool VHL, maar ook bij andere opleidingen.

Onze vraag is: willen jij en jouw team nog meer inzicht krijgen in elkaar en heb jij het lef om via de ogen van een paard naar jezelf te kijken?



VHL Trainingen & Cursussen

Locatie Velp

Bezoekadres
Larensteinselaan 26a
6882 CT Velp

Postadres
Postbus 9001
6880 GB Velp

T: 026-3695640
E: infotc@hogeschoolVHL.nl
I: www.hogeschoolVHL.nl/tenc